

Handläggare:
Marita Åkersten/Malin Svanberg
Telefon: 08-508 36 215/08-508 36 232

Till
Äldrenämnden den 20 mars 2012

Medel för ökad bemanning inom demensboenden - uppföljning 2011 samt ansökan 2012

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens uppföljning av medel för ökad bemanning 2011
2. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till fördelning av medel för ökad bemanning 2012.

Eva Frunk Lind
Direktör

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har under perioden 2011-2014 tillfört 200 mnkr till ökad bemanning i boenden för personer med demenssjukdomar. År 2011 fördelade äldreförvaltningen 47,3 mnkr till totalt 283 enheter/avdelningar på 73 boenden. Äldreförvaltningens uppföljning visar att genomsnitt har personalutökningar gjorts under 5,7 månader motsvarande 71 årsarbetare. Ca en tredjedel av 2011 års medel kommer att förbrukas 2012. Av verksamheternas redovisningar framgår att personalutökningarna bidragit till att förbättra framförallt måltidssituationerna, aktiviteter och möjligheten till utevistelse. År 2012 har antalet enheter/ avdelningar som ansökt om medel för ökad bemanning ökat, vilket innebär att 50 mnkr har fördelats till 323 enheter/avdelningar på 80 boenden.

Bakgrund

För att höja kvaliteten i stadens demensboenden beslutade kommunfullmäktige i budget 2011 att under perioden 2011-2013 tillföra 50 mnkr årligen, totalt 150 mnkr, för ökad bemanning i demensvården. I budget 2012 tillfördes ytterligare 50 mnkr för år 2014.

I justeringsärendet i mars 2011 gav kommunstyrelsen äldreförvaltningen i uppdrag att fördela 47,3 mnkr till stadens demensboenden, arbetsmarknadsförvaltningen tilldelades 2,7 mnkr till sommarjobb inom demensvården. Enligt kommunstyrelsens anvisningar skulle ansökan om medel kunna göras av nämnder eller enskilda utförare till äldrenämnden. Vidare skulle medlen fördelas till renodlade demensboenden och avdelningar för dementa för att höja kvaliteten genom ökad bemanning utöver redan avtalade skyldigheter för utförare. Av kommunstyrelsens beslut framgick också att nämnd eller enskild utförare kunde ansöka om maximalt 400 tkr per avdelning och år. I redovisningen skulle styrkas att medlen använts till ökad bemanning. Äldrenämnden uppmanades att upprätta anvisningar för ansökningsförfarandet och redovisning, behandla ansökningar samt göra fördelning av medel. En uppföljning skulle redovisas i tertialrapport 2.

I april 2011 antog Äldrenämnden en modell för hur medlen ska fördelas till stadens demensboenden. Fördelningsmodellen innebär att alla boenden i stadens valfrihetssystem, oavsett regiform, ska ges möjlighet att få ta del av de medel som avsatts för att höja kvaliteten inom demensboenden i Stockholm stad. Ansökan görs per enhet/avdelning. Följande förutsättningar gäller för att demensboenden ska kunna ansöka om medlen:

- Enheten/avdelningen är avsedd för personer som är 65 år och äldre med demenssjukdomar.
- Enheten/avdelningen ingår i stadens valfrihetssystem och är inget profilboende.
- Minst 80 % av de boende på enheten/avdelningen kommer från Stockholms stad vid ansökningstillfället.

Efter ett ansökningsförfarande under maj/juni 2011 fördelade äldreförvaltningen 47,3 mnkr till totalt 283 enheter/avdelningar på 73 boenden. Boenden med två avdelningar eller flera tilldelades 157,5 tkr per enhet/avdelning medan boenden med endast en enhet/avdelning tilldelades 200 tkr. 11 enheter/avdelningar uppfyllde kraven för extra medel, dvs. små enheter med begränsade samordningsmöjligheter, och beviljades upp till 400 tkr per enhet/avdelning.

För år 2012 har äldrenämnden i uppdrag att fördela 50 mnkr till stadens demensboenden.

Ärendet

Uppföljning av 2011 års medel för ökad bemanning

I samband med ansökan 2012 har en uppföljning gjorts av de medel som beviljades 2011, se bilaga 1. Av redovisningarna framgår att många utökningar påbörjades under augusti/september och att ca tredjedel av de beviljade medlen kommer att förbrukas under 2012. Ett fåtal boenden har av olika skäl valt att påbörja utökningarna först 2012 och har alltså fört över hela beloppet från 2011.

På helårsbasis redovisas personalutökningar motsvarande ca 150 årsarbetare (åa) varav drygt 3 åa är sjukskötersketjänster. I genomsnitt har personalutökningarna gjorts under 5,7 månader med motsvarande 71 årsarbetare. Sex boenden har använt medlen till att utöka nattbemanningen. Drygt hälften har utökat bemanningen under eftermiddagar och kvällar, övriga har utökat bemanningen under dagtid.

Stadens boenden i egen regi uppmanades i ansökan att särskilt tänka på att de måste förbruka beviljade medel under 2011 då de enligt stadens redovisningsregler inte kunde de föra över medel till 2012. Av de inkomna redovisningarna framgår att de flesta enheter/avdelningar förbrukat samtliga medel, antingen genom att de påbörjat utökningarna tidigare under året eller genom tämligen omfattande utökningar under hösten.

Av redovisningarna framgår att personalutökningarna bidragit till att förbättra framförallt måltidssituationerna, aktiviteter och möjligheten till utevistelse. Flera boenden beskriver också hur de kunnat utöka handledningen till personalen och att kontaktpersonerna fått utrymme för mer ”egentid” med de boende. Andra exempel är handledning av Silviasystrar, inrättande av demensombud och vårdhundsteam. Nedan redovisas några exempel på hur medlen har använts och vilka effekter de haft för verksamheten:

Borgerskapets äldre, Stift. Borgerskapet

Genom de utökade resurserna har vi kunnat senarelägga middagen och ha lugn och gemytlig stämning vid alla måltider. Middagen intas 17.30–18.30 vilket innebär att även kvällsmålet har senarelagts till 20.00–21.00. Personalutökningen har medfört att gästerna har mer innehållsrika kvällar och har kunnat bevara sin van-

liga dygnsrytm. Den extra sjuksköterskeresursen har vi också inriktat på att garantera bra nutritionsstatus för våra gäster som har demenssjukdom.

Kattrumpstullen, Stift. Röda Korset

Under året har vi haft en Silviasyster anställd på 75 % samt aktiveringspersonal på 85 %. Detta har givit oss möjlighet att satsa på ett ökat aktivitetsutbud som vänder sig till demenssjuka. Vi har även satsat på handledning för personal och närstående. Utbildningssatsning i form av ABC samt utbildning i bemötande har genomförts för all personal.

Kista vård- och omsorgsboende, Attendo

Genom att enhetens Silviasystrar går in och handleder övrig personal i arbetet med demenssjuka brukare har den individuella arbetsplanen för varje brukare intensifierats, utvecklats och säkerställts. I varje arbetsplan har även riskbedömningar genomförts och utvärderats. Parallellt med denna handling har en individuell aktivitetsplan utarbetats för varje brukare. Aktiviteter planeras och erbjuds utifrån brukarnas aktuella status och önskemål. Den praktiska handledningen har förutom utökad bemanning i vården även utvecklat personalens kunskaper och förhållningssätt i vård- och omsorgsarbetet. Den praktiska handledningen har också gett personalen bättre förutsättningar i tid och kunskap att möta anhöriga, stötta anhöriga och på så sätt utvecklas i sitt kontaktmannaskap.

Mälarbackens vård- och omsorgsboende, Bromma sdn.

Boende: Upplever större trygghet och får mer tid tillsammans med medarbetarna genom bl.a. mer samvaro vid middagen och kvällskaffet. Middag och kvällsmål har blivit en trevligare stund, en lugnare miljö. Mindre oro hos de boende i samband med skiftet kvällspersonal/nattpersonal. Boende sover bättre på natten då kvällen är lugn. Minskad fallrisk och minskad risk att den boende avviker från enheten. Personalen: Upplever mindre stress. Har mer tid för de boende och aktiviteter, exempelvis under eftermiddagen besök i Marys Café. Oförutsedda händelser kan hanteras på ett bättre sätt utan att övriga boende involveras. Anhöriga upplever att det är lugnare när de kommer till enheten. Upplever sig tryggare med fler personal på enheten som ger utökade möjligheter till samtal med personalen.

Serafens vård- och omsorgsboende, Kungsholmens sdn.

Utökning av omvårdnadspersonal dagtid/helg 0,32 % (6 timmar lördag och söndag) har inneburit en lugnare helg med möjlighet till aktiviteter och utevistelser. Anhöriga har också haft en större möjlighet att kunna prata med omvårdnadspersonal. Utökning av ssk. dag/kväll med totalt 30 % på hela demensenheten (totalt 7 boendeenheter) har gett sjuksköterskorna möjlighet till att handleda personal i

omvårdnadsarbetet samt uppföljningar. Natten har förstärkts med en person varje natt vilket medfört en ökad trygghet. Arbetsterapibiträdet 50 % på hela demsenheten (totalt 7 boendeenheter) har aktiverat och fått igång olika grupper ex. herr- och damgrupper som äter och pratar ihop, utflykter till Moderna museet och andra utflyktsmål. Utökning med en sjukgymnast på 50 % har inneburit balansgrupper och mer sittgymnastik anpassad för demenssjuka. Utökning i schemat med 15 % har tagit bort ensamarbete och förbättrat överrapporteringstid på en avdelning. Natten, sjukgymnast samt arbetsterapibiträde är extra utifrån att medlen beräknades på helår men förbrukades på halvår

Stockholms sjukhem, Stift. Stockholms sjukhem

Vi valde initialt att lägga de extra medlen för personalutökning mellan kl. 14-19. Det har skapat möjligheter till fler individuella aktiviteter/förströelse/vardagsnära aktiviteter. Både boende och närstående har uppskattat det. I medarbetarnas perspektiv har tiden för att utveckla samvaro med "sin" boende ökat, vilket medarbetarna ser som mycket positivt och inspirerande. För att nämna några exempel på aktiviteter som gjorts under hösten kan nämnas: SPA, manikyrsalong, Nobelmiddag, besök på NK, besök på Inkautställningen, musik- och danskvällar tillsammans med både boende och närstående. Vi ser också att middagssituationen utvecklats genom de ökade medlen då de bl.a. skapat förutsättningar för att äta i mindre grupper. Några har även gått till en annan lokal och ätit, vilket upplevts som att gå på restaurang. Vi har även anställt en vårdar/terapihund på 50 % dvs. 10 timmar/enhet och vecka, vilket varit otroligt uppskattat. Flera av våra boende som tidigare inte pratade så mycket, pratar nu med hunden och hunden hjälper också flera av våra boende att tillsammans gå ut på promenad.

Äldreförvaltningen har vid inspektioner och screeningar på vård- och omsorgsboenden följt upp, både med chefer och med omvårdnadspersonal, hur de medel som boendet beviljats använts. Frågan har också tagits upp vid de olika utbildningstillfällena som äldreförvaltningen arrangerat. I ett fåtal fall har det förekommit att personal framfört att de inte känner till att medel beviljats för personalutökningar, frågan har då tagits upp med ledningen på det aktuella boendet. Fr.o.m. 2012 ingår uppföljning av medel för ökad bemanning i den granskningsmall som ska användas vid äldreförvaltningens inspektioner av vård- och omsorgsboenden.

Ansökningar om medel för ökad bemanning 2012

Vid fördelningen av 2012 års medel har samtliga boenden som beviljades medel 2011 ombetts förnya sina ansökningar. De har också inkommit ansökningar från boenden som inte beviljats medel tidigare. På grund av entreprenadsupphandlingar byter ett antal boenden utförare under året. I dessa fall har båda utförarna fått inkomma med ansökningar för de perioder de är ansvariga för verksamheten.

Totalt har medel fördelats till 323 enheter/avdelningar på 80 boenden (år 2011 var motsvarande antal 283 enheter/avdelningar på 73 boenden). 2 enheter/avdelningar har inte beviljats medel då de inte uppfyllde kravet på 80 % boende från Stockholms stad. Ansökan från företaget Digni Care avseende Dianagården har inte beviljats då företaget gått i konkurs och Östermalm stadsdelsförvaltning tagit över verksamheten.

Beroende på ett ökat antal avdelningar/enheter som beviljats medel 2012 har beloppet per enhet/avdelning justerats till 148,3 tkr. Beloppet avseende extra medel till små enheter med begränsade samordningsmöjligheter är dock oförändrat, dvs. max 400 tkr per enhet/avdelning. Likaså kvarstår minimibeloppet på 200 tkr i de fall ett boende endast ansöker för en enhet/avdelning. En sammanställning över samtliga enheter/avdelningar som beviljats medel 2012 redovisas i bilaga 2.

För flera av stadens boenden i egen regi blir utökningarna betydligt mindre 2012 än under hösten 2011 då det inte kunde föra över medel till 2012. De privata utförarna däremot har i stort sett samma utökningar som föregående år. I årets ansökan har dock antalet boenden som valt att utöka nattbemanningen ökat något, från sex boenden 2011 till tio boenden 2012.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för verksamhetsplanering och upphandling. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens funktionshindersråd har tagit del av ärendet den 13 mars 2012. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 14 mars 2012.

Förvaltningens synpunkter

Enligt äldreförvaltningens uppfattning har medlen för ökad bemanning haft avsedd effekt och inneburit reella kvalitetshöjningar på flertalet demensboenden. Majoriteten av såväl ansökningar som redovisningar visar på väl genomtänkta utökningar med tydliga målsättningar för vilka kvalitetshöjningar som ska uppnås.

Under senare år har såväl verksamhetsuppföljningar som brukarundersökningar pekat på att måltidssituationen, aktiviteter och möjligheten till utevistelse som viktiga förbättringsområden. Av ansökningar och redovisningar framgår att det är just dessa områden som varit i fokus när verksamheterna planerat för sina personalutökningar. Detta har också framkommit vid de utbildningar som äldreförvalt-

ningens kostinformatörer arrangerar där personalen berättat om hur de arbetat för att förbättra måltidssituationen på sina arbetsplatser.

Flera boenden redovisar satsningar på utbildning och ökad handledning av t.ex. Silviasystrar vilket också ger långsiktiga effekter av medlen. Några boenden har planerat för personalutökningar som inte täcks av medlen för ökad bemanning och har aviserat att de för avsikt att själva finansiera den del av utökningarna.

Ytterligare en positiv effekt av de personalutökningar som gjorts är att flera deltidsanställda har fått utökad tjänstgöringsgrad. Äldreförvaltningen kan också konstatera att fördelningen av medlen har gett förvaltningen en god inblick i bemanningsplaneringen på stadens demensboenden.

Äldreförvaltningen fortsätter att följa upp effekterna av de medel som beviljats i samband med de tillsyner och inspektioner som kommer att göras under året. En viktig del i uppföljningen är också den årliga brukarundersökningen som kommer att genomföras under hösten 2012.

Bilagor

1. Sammanställning av redovisade personalutökningar 2011
2. Sammanställning av fördelade medel för ökad bemanning 2012